

er niet meer
Geest! Israël
wie kan God
elden ze nog
zake van een

len ons in de
toegezegd en
licht gebracht
er dat leven,
n methode.
d vuur; Hij
s in den mist
en ophouden
iten, dat Zijn
ontvanger en
oneert. Heeft
ontvanger, en
genade? Want
K. S.

EVEN

de prediking
uitternaard zeer
overzien? Wie
? Welke reeks
aangangen van
n het niet zijn.
producten van
de streek, met
en geacht kun-
52 nummers),
bijdragen voor
bij velen ver-
ken als ik een
an het verzoek
zullen er wel
at over de pre-
rechts na lang-
jn.

twel toch wel
waarop tegen-

ndergeteekende
met de periode
ing onder ons
worden. Een
over heel de
ter, — en dat
in die andere
zijn. Er ver-
n, die, als ze
kerk, door een
lijk te spreken,
beder laten af-
s geweest, die
ange reis heen
wijzen te over,
redikant voor-
met de koffie

in versobering,
allen van die
chap in de be-
age „meesters”
el constant, en
rkorte preeken
meesters” in de
n andere fac-
dan de betore

ens het geval
ek, schoon die
zijn (ik hoop
voorkomen te
verarming dan
op een vooruit-
den en heden
laden” zijn en
zij te zeggen
bben gegeven,
en is dan ook
zegtrant. Maar
llen bovendien
ven ook. Moge
op verarming
dit bij anderen

mijdelijk is.
reden, waarom
k maar excep-
te luistert, be-
menschen, die
emen” kunnen
itgewerkt. Het
is een groote
die er toe be-
gehoor slechts
nt voetje voor
n; verbroeden;
zoo te zeggen.
tijd, zelfs aan
eganide in een

paar vluchtige pennekrassen zeggen, of het voor een „uitgezocht publiek” in een paar prikkende kernspreken zeggen kan. Want wij hebben in de kerk geen (door menschen) „uitgezocht publiek”, doch een (door God) „uitverkoren geslacht”. En daar moet de prediker mee rekenen. Daarop moet hij „zich instellen” (het germanisme worde vergeven). Er is dan ook geen herderlijke breedtepraktijk (de breedtepraktijk broeder immers weidt zichzelf). Maar er is wel herderlijke breedte; wie niet langer over de stof „doet” op den kansel, dan hij het zou kunnen op den kathedraal, of achter den lessenaar, kortom, voor een publiek van bepaalde intellectuele structuur, loopt óók al weer gevaar, zichzelf in een deel zijner hoorders te weiden. Maar daartoe is het recht op Zondagmorgen tusschen 10 en 12 aan ons niet gegeven, evenmin als in middag- of avonddienst, waar de ééne heilige algemeene kerk onder het Woord vergaderd wordt. Een selectie van „tijnsproevers” mag de prediker niet voor zichzelf begeeren. Hij mag zich er zelfs niet achteraf mee „troosten”, als hij constateert, dat zijn „gehoor” wel minder talrijk is, dan bij broeder Bloemrijk, of bij collega Galm, of bij vriend Llevelings-ideeënruiker, of bij domineé Zilverstem, of bij een ander van de Orde der Populairen, maar dat het overigens een goede kern van getrouwen is, ik bedoel dan: aan het Woord getrouwen, de kern der gemeente, een kleine schare van discipelen-voor-het-leven. Want — kan die kleine bende niet nog groter worden? Is niet aan de kerk in de Schrift een aantal predicationen verleend, welke feitelijk haar geheel als keurbende van profeten, priesters, en koningen doen zien? Is het niet, zelfs reeds onder het Oude Testament, een oordeel, als Jesaja zich in een door Prof. Ridderbos als periode van „geestelijk isolement” getypeerd tijdsgewricht (voor een tijd) móet retireeren op een selecten kring van „leerlingen” in bijzonderen zin? Hoeveel te meer dan geldt dit in het Nieuwe Testament? Er is in elke massale opschuiving naar de dominees Guldenmond of Zwierig of Laatste-Mode-Citaat een groote demonstratie van zonden der gemeente (benevens van gezelde dominees). En voorzover die zonden in geding zijn, kan de prediker van het boven geschetste type, zich inderdaad troosten over de degelijkheid van zijn hoorders, die straks de ambtsdragers leveren (tenminste, als de gemeente niet heelemaal onder de plaag der Populairdecoratie in naam des volks verkommert). Maar overigens? Hij heeft zelf den laatsten man te zoeken, en voor hem plaats te bereiden onder den kansel. Die plaatsbereiding geschiedt dan ook vóór en onder kerktijd. In een herderlijken wil tot breedheid, die een naar opening der Schrift verlangend volk den tijd laat, om „mee te komen”, als de voorganger de schatten des Woords gaat openleggen. Hij heeft zijnerzijds het „recht” (tevens „plicht”), geen andere eischen zich te laten stellen dan dien van „opening der Schriften”. Maar binnen de grenzen van dat verlangen rekene hij met allen. Het hoofdstuk der Liefde (1 Cor. 13) is vóór en na afgezet met concrete eischen, die alle in deze richting gaan. Arme gemeente, die meent, dat de eischen van 1 Corinthie 12 en 14 (bieden, om het te mogen uitleggen, den geest van den profeet aan den profeet onderworpen laten blijven, geen vreemde taal spreken) speciaal de dominees gelden. Want dat is niet waar. Degenen, die wat Paulus daar zegt zich hebben aan te trekken, zijn over heel den kring der gemeenschap van heiligen uitgebreid; men moet de hoofdstukken maar eens nalez, en de Corinthische toestanden bestudeeren. Maar arme prediker ook, die niet zich voorhoudt, dat daarom óók hij er onder valt.

Heeft zoo elke preek, die waarlijk ontvouwing van Schriftgedachten is, die waarlijk uitlegging is, althans ze geeft, behoorlijken tijd noodig, dan staat te vreezen, dat opzettelijke inkorting van den preek tot effect hebben zal, dat onze menschen op den duur minder van den Schriftinhoud ontvangen, dan ons voorgelacht. En — want het is hier een hellend vlak — dat ze op den duur ook minder kunnen „verdragen”, „verwerken”. De Schrift is een spijs, die zelf zich leert eten; wie deze spijs onthoudt, neemt dus ook den eetlust, het opnemings-, het aannemingsvermogen weg. Er is hier een fatale wisselwerking; de predikanten beginnen in te korten, en de gemeenten willen straks niet anders. De predikanten geven te weinig, de gemeente begeert straks niet meer. Totdat er weer na conflict een reformatie komt; maar — laat zulk een dwang voor u niet noodig wezen.

Zoo zou ik willen pleiten, niet voor lange preeken, en ook niet voor korte, doch voor bepaling van den preekduur door den te preeken inhoud. Elke vooropgestelde binding, zowel naar den langen, als naar den korten kant, is fataal. De binding aan een zeker maximum van tijd worde bepaald door het uithoudingsvermogen der menschelijke aandacht in een vergadering, maar dan een geïnteresseerde vergadering, geïnteresseerd bij de opening der Schriften! De kerk weigert hier elk commando uit de regionen van psycho-technici, of zoo. Want de vergaderde kerk is niet te beschouwen als „een publiek”, zóó, als er overal een is. Gelijkt de prediker verlangen mag, dat men van hem niets anders dan opening der Schriften eische en hij derhalve dient te weigeren, op één lijn met willekeurige „redenaars”, met „den redenaar überhaupt” te gaan staan (al moet hij de oratorische regelen niet verwaarlozen, zoo moet ook de aandacht bij wie Gods Woord willen komen hooren in een ontmoeting tusschen God en Zijn volk niet van te voren worden gedegradeerd, en gedegradeerd, door ze op één lijn te plaatsen met de-aandacht-überhaupt van publiek-überhaupt. Dit is niets anders dan de kerk be-

leedigen; onder zulke psychotechnische niveleerings-misdrijven door gaan ons de leerlingen van een of ander nieuw „heroïsme” of „idealisme” bij de jongste colonnes van neo-heidensche formatie beschamen, precies, zóó als ze onze Zondagsscholen hebben beschaamd, voor wat de vitaliteit en de spanning betreft, door de hunne. Ze komen bij ons soms aandragen met Luthers: „hör' bald auf!”). Maar ze vergeten, dat hij dit tot hen zelde, tot wie hij eerst sprak, dat ze den mond goed en bewogen moesten opendoen, en frisch moesten zijn in hun optreden. Ze vergeten ook, dat van de preek in Lutherse landen niet is uitgegaan, wat in Calvinistische er door gewrocht is. En wat Calvin betreft, ze zeggen, dat die kort preekte. Toegegeven; maar primo zijn zijn vroeger gedrukte preeken langer dikwijls dan menige hedendaagsche, de nieuw gedrukte vooral, en secundo: laat men de datums der preeken eens nagaan: hoe vaak werd er in één week gepreekt? Men kan een korte bijbellesing, die vaak weerkeert, niet vergelijken met onze preeken, eens per week.

Is weer vacantie, waarin menigeen — vermoedelijk juist zij, die tegen lange preeken bezwaar hebben — in het buitenland vertoeft. Wat hebben zij allen daar niet kunnen ontdekken van de fatale gevolgen van verarming der prediking in het buitenland? Ze hebben 't waarschijnlijk „aan den lijve gevoeld”. Het zal ons moeite kosten, doorlopende moeite, de bijzondere voorrechten, die God aan Nederland gegeven heeft, te bewaren, en er aan te beantwoorden. Laat de preek een werkstuk blijven, en niet een opstelletje worden, dat ieder ontwikkeld gemeentelid ook zonder theologischen studiegang, even goed zou kunnen leveren. Laat het gereformeerde denken er in uitkomen, en heel den opzet beheerschen. Laat niet steeds het zelfde problemen-kringetje (speciaal dat van onze narigheidjes hier beneden) de aandacht der velen verslijten, en der enkelen vermoeien. Er is meer aan de kerk geopenbaard, dan dat er in onze verdrietigheden nog wel troost is te krijgen. Laat al wie „zeitgemäss” meent te zijn, als hij 't maar kort af doet, bedenken, dat beperktheid en beperking twee zijn. Beperkte preekers hebben zich nog niet beperkt. Tusschen een „kind zijn” en „een kind worden” is ook een reusachtig verschil. De één preekt over een scheurkalenderblaadje een half uur, de ander kort den inhoud eener brochure in tot drie kwartier. In dat geval is nummer één lang-preeker, en nummer twee kort-preeker. Een decimeter Pressack bevat meer, dan 30 cm. leverworst, aangelengd met water en meel, en laat ons vooral niet naar hen luisteren, die met een mooie „parel” van hier en ginder aan komen slepen, doch naar hen, die de schatten des Woords opendoen en de heerlijkheden van het gereformeerde dogma, en van de heilsgeschiedenis en der heilijdenis openleggen, zonder daarmee dogmatisten, of openbaringshistorici, of symbolici te worden, doch predikers blijvende, predikers bij de gratie Gods.

K. S.

1) Gauw uitscheiden!

Een zeer bijzonder boek.

Willem Kramer: Roelie. — N. V. Gebr. Zomer & Keuning, Uitg.-Mij, Wageningen.

Het aantal beschrijvingen van het kinderleven neemt nog voortdurend toe, en daaronder bevinden zich boeken, die tot de beste behooren van de tegenwoordige literaire productie. Elk daarvan draagt een eigen merk en hoewel zij globaal gerekend tot een zelfde soort literatuur behooren, loopt vergelijking meestal op onjuiste waardeering uit.

De jongste aanwinst in dit genre, „Roelie”, door Willem Kramer, onderscheidt zich wel buitengewoon van zijn soortgenooten. Want niet alleen is Roelie anders dan zijn kornuiten, omdat hij in Enkhuizen woont, een stil visschersplaatsje, waar door milieu en taal geheel anders weer zijn dan in vorige romans van dit genre, maar zoowel om zijn auteur als om het thema is „Roelie” een bijzondere verschijning.

Het is immers wel een unieke gebeurtenis, dat een blinde een roman publiceert, een boek dat een zuivere weergave is van de werkelijkheid. Welk een rijke schat van herinneringen moet de schrijver bezitten, welk een fijn innerlijk onderscheidingsvermogen, om de werkelijkheid zóó te kunnen weergeven als hij het deed. Het enige, waarin dit boek zich uiterlijk van andere onderscheidt is de stijl waarin het is geschreven. Bijna uitsluitend komt de enkelvoudige zin voor, en zelfs wanneer logisch het zinsverband samengesteld is, wordt de hoofdzin van zijn bijzin losgemaakt. Zoodoende wordt een zeer eenvoudige, maar ook zeer heldere stijl verkregen, daar wegens de doorzichtigheid van het zinsverband geen enkel trekje verborgen blijft. Dit is ongetwijfeld een voordeel voor den lezer, dat de schrijver alles laat zien in zijn korte zinnen.

Wat de inhoud van dit boek betreft, geeft de auteur niet slechts een levendig, met humor ge-

Jezus Christus en ons Kerkelijk Beheer.

Eens heeft de Heiland in den tempel te Jeruzalem een plaatsje gekozen in de nabijheid van de schatkamer, waar de Commissie van Beheer zitting hield. Moest een almoes in stilte worden gegeven, zoodat de linkerhand niet mocht weten van de rechter, met de offeranden en de geloften was het anders gesteld. Deze behoorden in volle bewustheid te worden gebracht. Gansche hoofdstukken zijn er in den Bijbel aan gewijd om de offeranden op te sommen en ook dit is Heilige Schrift. De Christus is de schatkamer dan ook niet hooghartig gepasseerd, maar Hij heeft een der zittingen van de Commissie van Beheer bijgewoond (Markus 12:41—44). Hij heeft gezien hoe vele offeraars tot den priester naderden en hem mededeelden waarvoor zij hun gave wilden bestemmen. De godsman oordeelde dan of het bedrag wel in overeenstemming was met het doel, alsook of de gift wel beantwoordde aan de afgelegde belofte. Het was alles ambtelijke, publieke dienst in het Huis Gods. Misschien is het niet alles vlot gegaan, dien dag. Mogelijk zijn daar offers afgewezen, die niet waren naar de reinheid des heiligheds. Waarschijnlijk is daar ook wel onderhandeld en gemarchandeerd. Daar was wellicht een priester met flair om de collecte aan te bevelen, die streefde naar een offeranderecord. Daar zijn waarschijnlijk ook vele gevers geweest, die van pingelen wisten. Die de vraag geopperd hebben of al dat geld wel goed besteed en beheerd werd.

Ook de schatkamer is gewijde grond en het kerkelijk beheer heilige dienst, maar helaas, daar komt vleesch en wereld bij!

De Heiland heeft Zich verheugd dien dag, maar Hij heeft ook geleden. Hij was niet steeds blij als de priester verheugd was, want Hij wist: de Heere neemt menig offer niet aan! Zouden wij het daarom zoo permanent benauid hebben in onze kerkelijke kassen? Zou het ook daarom kunnen zijn, omdat de Heere de afgepingelde centen niet van ons hebben wil? Omdat de God van Liefde de guldens en de briefjes weigert, die wij met een zuur gezicht aan Hem afstaan? „Wij, Gereformeerden, kunnen geven!” is een uitdrukking, die nog al eens uit onzen mond valt en uit onze pen vloeit. Zou de Heiland bij zulk een lofspraak niet vaak bedroefd het hoofd schudden en zeggen: „Neen, kinderkins, dat kunt gij niet!”

Er is dien dag goed gegeven! Vele rijken hebben veel geld geofferd. Daar nadert onder den drom gevers en geofsters een schuifelend wijfje! Een zieltje! Een door de armoede geteekende! Ook zij moet haar gave publiek maken: een duif, Eerwaarde!

Een duif! Heeft de priester getracht om haastig een glimlach achter de hand te verbergen? Heeft het publiek geginnegapt: Mensch wat hebben ze nu aan dien stommen duif van jou!

Het kan zijn. Maar zij heeft geloovig en blijmoedig haar ambtsdienst gedaan dien dag. Zij gaf alles wat zij had.... een duif! Zij was niet van oordeel, dat de Vader der Weduwen slecht voor haar zorgde.... maar een duif. Zij meende ook niet, dat zij niets te geven had en haar God niet dienen kon in Zijn Huis.... maar een duif. Zij voelde zich niet als een uitgeschakelde, dit schuifelende wijfje kende zichzelf als een lidmate van de strijdende kerk. Het juichte in haar ziel: ik ben van de beweging! Broeder-in-Nood, Zuster-in-Zorg, kent gij dien troost?

Voor ons zou het een moeilijke vraag geweest zijn of deze weduwe goed heeft gedaan haar ganschen leeftocht in de schatkamer te brengen. Bij een rondgang door de Gemeente zouden wij haar mogelijk hebben overgeslagen. Of wij zouden goeilijk gezegd hebben: u behoeft niet te geven! Zelfs ware het mogelijk dat wij streng haar bijdrage zouden hebben afgewezen: u mag niet geven. Maar God heeft haar offer aangenomen. En Jezus Christus heeft haar geclassificeerd onder de hoogst-aangeslagenen, onder de méér-vermogenen. Zij heeft méér in de schatkist geworpen dan allen! sprak de Heere. Want de grootte van onze gave wordt bepaald door de grootte van ons geloof. En in het heilig Evangelie heeft de Heere ons gewezen op deze goede en getrouwe dienstmaagd, opdat wij Hem geloovig en blijmoedig zouden dienen in Zijn Heiligdom.

N. B.

kruid verslag van een jongensleven, maar het hoofdthema is het langzaam volkomen blind worden van een jongetje, dat reeds een oog miste.

Hoe gemakkelijk zou het geweest zijn de lezers te verteederen door een aandoenlijk, zielig verhaal. Maar het mooie van dit boek is, dat alle sentimentaliteit er vreemd aan is, dat er de reactie van het kind op zijn naderend onheil zóó in wordt beschreven, dat ieder voelt, dat deze volkomen natuurlijk is. Roelie wordt niet zwaarmoedig om zijn